

MAIMÖTISKLUS

KEVAD ON TÄIES HOOS nagu meie uus ajalehtki. "Leole" ilmub edasi tänu headele vastukajadele, mis soovivad lehetegemist nagu kevadpäike maaharimist. Kauaoodatud kohalik ajaleht on vajalik: inimesed on tänanud info eest, sest seni olevat elatud otsekuu kotis.

Kõigepealt tahaksin teiega mõtiskleda armastusest. Millal sellest veel rääkida kui mitte kevadel, mil looduse tärkamise kõrval peaks ka meis endis midagi muutuma.

Lugesin hiljuti kõigi aegade edukaimat äri- ja isiksuse arendamise raamatut, kust saan välja kirjutada kladeitae huvitavaid mõtteid. Parim nendest väärib meilgi lehes tutvustamist, seda enam, et on alanud raamatuasta ja tahaksime ajalehes ühe väikese osa pühendada heade raamatute tutvustamisele (vt ka rubriiki "Nuputamist!").

"Ühel seminaril tuli mu juurde üks mees ja ütles: "Stephen, mulle meeldib see, millest te räägite. Aga iga olukord on ju nii erinev. Vaatame minu abielu. See teeb mulle tõesti muret. Meil naisega pole teineteise vastu enam selliseid tundeid kui varem. Mul on tunne, et ma ei armasta teda enam ja et tema ei armasta mind. Mida ma peaksin tegema?"

"Kas tundeid siis üldse enam ei ole?" küsisin ma.
"Õigus," kinnitas ta. "Ja meil on kolm last, kellest me tõesti hoolime. Mida te soovitate?"

"Armastage teda," vastasin ma.

"Ma ju rääkisin, et siin pole üldse tundeid."

"Armastage teda."

"Te ei saanud aru. Just armastus on see, mida enam pole."

"Siis armastage teda. Kui tunnet enam pole, ongi see hea põhjus teda armastada."

"Aga kuidas ma teda armastan, kui ma ei armasta?"

"Mu sõber, "armastama" on tegusõna. Armastus - tunne - on armastamine, tegevuse vill. Nii et armastage teda. Teenige teda. Ohverdage. Kuulake teda. Olge empaatiline. Jaatage teda. Kas olete selleks valmis?"

(Stephen R. Covey "Väga efektiivse inimese 7 harjumust," Kirjastus "Ilo", lk 65).

Seega võiks Tammsaare kuulsat lauset tänapäevasemaks kohandada ja soovida, et armastage, siis tuleb ka armastus - laste, abikaasa ja miks mitte kaaskodaniku vastu, sest vaid armastus õpetab olema salliv ja mõistev.

Pärast esimese lehenumbri ilmumist on olnud palju sündmusi nii koolides kui ka mujal. Kaalukaim neist oli vahetult pärast trüklõhnalise ajalehe Suure-Jaani jõudmist. Teotahelise fotograafi Jaanus Siimu eestvedamisel oli mul võimalus osa saada suurejoonelisest peost Olustvere lossis. "Lehola" kooris laulavad külgetõmbava elusideme inimesed, kellest igauks väärikaks trükkisõnast tutvustamist. Toanurgas tukkujatele tuleks öelda, et elu on täis võimalusi, mida me ei oska ära kasutada. Kui lauluhäält ei ole, siis on võimalik osaleda muudel üritustel. Sürgevere naisansambli 40. aastapäeva peol ütlesid rahvatantsuringi liikmed, et kodunt on vaja välja saada selleks, et mitte manduda.

Tänaegi lugemismaterjal peaks andma hulgaliselt ideid nendele, kes kaebavad, et kusagile pole minna või midagi pole teha. Uut energiat ja arenguvõimalusi saame enamasti teistelt inimestelt, sest üksiküks hundiks pole inimlaps loodud. Arimate ning madala enesehinnanguga inimestele ütlesin, et kellegi pole midagi kandikult käte toodud. Eakate klubi "Meel-spea" president Eha Lepik väitis 15. aprillil peol Suure-Jaani kultuurimajas, et koos olles saadakse üle muredest, selleks et elamisest säiliks. Tantsupõrandal tantsu keerutavad taadid ja memmed pikendavad oma eluiga kahtlemata rohkem kui televiisori ees tukkujad. Keegi sensitiiv on väitnud, et saalipõrandasse maandab tantsija rohkesti pingeid, ja tants vabastab energiat, mida kusagilt mujalt ei saa.

Peab mainima, et maikuuine leht kannatas tõelise materjali- uputuse all, mida ei osanud kuidagi oodata. Julgelt saab väita, et vajaksime ajalehte, mis ilmuks sagedamini või oleks mahukam. Inimesed on väga huvitatud, et piirkonnas toimuv jõuaks avalikkusse ette. Avatud ühiskonna celtingimuseks on ju mitmekülgne info, milleta ei saa kulgeda õigesuunaline areng.

Kuid peale info, mis toidab teadmisi, on vaja veel midagi. Oleme eesmärgiks seadnud tutvustada lugejatele võimalikult paljusid teotahelisi ja eeskujus näitavaid kohalikke inimesi. Rubriik "Maapere", mis hakkab ilmuma alates juunikuulehest, on pühendatud nendele inimestele, kes elavad vanasõna järgi, et elab see riik, kes toidab ise oma rahva. Eestimaise toidu eelstamine ei ole vaid tähtne loosung, vaid sügavmõtteline elufilosoofia.

Alustame ka rubriigiga "Kaslane," kus igauks saab sõna võtta ja rääkida kohalikest inimestest, kes on talle millegagi eeskujuks, innustajaks või toeks olnud. Kui ma ise mõlten nendele, kellest võiks kirjutada, siis nimekirja tuleks väga pikk: kirjutaksin autoriteetsest Ülo Kõpust, sportlikust ja nooruslikust Raivo Käitist, tahtejõulisest ja mõistvast Tiitu Siimust, arukast ja mitmekülgsete annetega Ene Kõvatomasest, alati naeratavast teenidajast Sirje Anvasalust, töökaas abielupaarist Tiita ja Endel Vendelinist ja paljudest teistest. Psühholoogid on tõdenud, et võitjades oleme siis, kui tunnustame kaaslast enda kõrval. Et igauks on midagi head, siis on päris põnev teada saada, kes on need inimesed, kellega me veel tutvuvad ei ole.

(Järg 4. lk.)

"Lehola" tähistas juubelit

15. aprillil tähistas segakoor "Lehola" oma sajandit sünnipäeva. Koori asutas 1900. aastal Reegoldi koolijuhataja Aleksander Pajur. Esimese maailmasõja ajal koori tegevus peatus. 1922. aastal loodi Olustvere Noorteühing "Edu" ja asutati segakoor "Edu".

Just Reegoldi koori valisik "Lehola" oma elukäijaks ja nii saigi sünniajaks aasta 1900. Teise maailmasõja järel koorilaul ei vaikinud. Aastal 1959 hakkas koori juhatama Jaan Joandi.

1962 astus koori ette tänane dirigent Aita Tammpere.

Olustvere koor on kaunistanud kodukandi inimeste kurbi ja rõõmsaid sündmusi. Jõudumööda löödi kaasa muinsuskaitse liikumises. Eriti elamuslikuks kujunes Villem Reimani ausamba avamine 1988. aasta maikuu Kolga-Jaanis, sest see oli esimene taasesinemine rahvusvärvides lipu all.

Loomulikult pole vahele jäänud ükski laulupidu. "Lehola" koori tänane päev on lahutama-

tult seotud piirkonna kultuurieluga. Nende algatatud on Olustvere pargipeed.

Juubilaril oli seekord tervitama tulnud Olustvere valla ja Omavalitsuste Liidu esindajad, sõpruskollektiivid, endised lauljad ja kohalikud elanikud. Seltskondlik osa algas šampanjakorkide paukudes, tort kaalus 20 kilo ja seda kaunistasid lauljate näopildid. Jalakeerutamissõõmu pakkus ansambel "Boomer" Olustverest.

Heli Grosberg

KEVADINE LAULUVÕISTLUS

Kevadel teeb meele rõõmsaks lindude laul. Lõõritamist, siutsu-mist, viilet ja siristamist on terve ilm täis. See kõik on kokku kaunis muusika.

Kaunis laul ja muusika kõlasid ka 3. mail kultuurimajas, kuhu olid kogunenud Suure-Jaani Gümnaasiumi V-XII klassi tublimad lauljad, et võistelda kahes vanuserühmas.

Noorem vanuserühmas (11-13-aastased) oli esinemas seitse

solisti. Võitjaks osutus selle vanuserühma ainus noormees KARL VENTSEL, teiseks laulis end LIIS LINN ja kolmandaks KADI RUI-SO.

Teises vanuserühmas (14-18-aastased) oli esinejaid 10.

Oma võlva häälega saavutas esikoha KRETE MANKIN. Teine koht kuulus abiturient EINAR LINNALE ja kolmas ALICE OOLOLE.

Ka publikul oli võimalus valida

lemmik, kelleks osutus KRETE MANKIN.

Säravalt esinesid veel abiturientid KRISTI KIIK, AVE ja EVE MÄGI. Noori soliste juhendas RIINA MANKIN ja PIRET OTS-LA. Meeldiva üllatuse valmistasid "MEELESPEA" klubi liikmed, kes kingisid igale esinejale kauni lilleõie.

Reeda Sadam

HEAD EMADEPÄEVA!

• Anne Paasi lillekombinatsioon.

EMADEPÄEV ei ole oma teakelt kirikukalendri ega rahvakalendri püha, vaid riiklik püha, mida USA Kongressi otsusega tähistatakse 1914. aastast maikuu teisel pühapäeval. Selle algatas Ameerikas paljulapselise pere üks tütreid Ann Jarvis, kes kaks aastat pärast ema surma (9. mail 1905) kutsus oma töökaaslased kokku tähistama ema surmapäeva. Eestis hakati emadepäeva tähistama 1920. aastatel kõikide emade austamise päevana. Nõukogude korra

aastatel kustutati see päev pühade nimistust.

Olgu öeldud, et emadepäeval emad puhkavad, sest pereliikmed loovad peomeeleolu tubade koristamise, toiduvalmistamise, lauakattimise ja kingitustega. Avaldame Suurt-Jaani Gümnaasiumi algklassiõpilaste mõtteid oma emast:

Minu ema nimi on emme. Ta küpestab vahel tuuletaskuid ja lihaprukkaid. Emadepäeval kirjutatan ma emale salmi, kus on sellised

read: Lennaku kork, kõlagu pauk, nii et laes oleks auk! (Taivo)

Minu ema nimi on Krista. Minu ema ei käi tööl, vaid ta hoolitseb kodu eest. Siis, kui emal on halb tuju, läheb ta tegutsema ja teeb midagi. Minu ema hoolitseb meie eest ja on kuri, kui vaja. (Jane)

Minu emale teeb rõõmu see, kui viin talle lillekimbu ja teen kaardi. Praegu ootab ta last ja see teeb talle ka rõõmu. (Anu)

Minu ema silmad on pruunid. Tal on praegu puhkus. Talle meeldib minuga kabeta mängida. (Kristjan)

Minu ema nimi on Tiitu. Kodustes töodes on ta tubli. Minu ema iseloom on hea ja lõbus, muredest leiab ema alati väljapääsu. Ta hoolitseb väga hästi ka mu vendade eest. Tähtsamateks päevadeks kingin talle lilli, aga sünnipäevaks ostan midagi kallimat või meisterdandan ise. (Tõnn)

Minu ema nimi on Elle. Talle meeldib roose kasvatada, tantsida, vanu laule laulda ja raamatuid kirjutada. N-Euro meeldib ka. (Veroonika)

JAANUS SIIMU fotod

"Kauni Kodu" konkurss Suure-Jaani vallas

Jaanipäevaks jõuab lõpule ülevaatus "Kaunis Kodu" esimene etapp. Kindlasti on kokkuvõtete tegemise ajaks mõnigi hoone saanud värsket värvikorra, paljudest aedadest nähtub kohalike amatöörade oskuste tõusu ning valla üldilme on seetõttu tunduvalt paranenud.

Ülevaatus tehakse tänavugi Eesti Vabariigi Kodukaunistamise Peakogu heakskiidetud põhimõtete alusel. Nende põhimõtete eesmärk on olnud eelkõige töö- ja elukultuuri ausse tõstmise, elukeskkonna puhtamaks, inimesõbralikumaks ja kaunimaks muutmise. Need on ju väärtused, mis enesestmõistetavalt pidanuks ajast-ajaga meie kodukultuuris primaarseina säilima, kuid paraku on vahelpealseid minnalaskmissaastad ja üha enam kollitav vaesumine loonud soodsa pinnase kõige kauni unustusse vajumiseks.

Tänavusel ülevaatusel osalevad kõik (välja arvatud eelmise aasta konkursi võitjad) Suure-Jaani vallas asuvad eramud, asutused-ettevõtted, korterelamud ja -ühistud. Hindamiseks kuuluvad vaid need objektid, mille kindlisti valdaja annab heakorralduskonkursi komisjonile

nõusoleku. Sealjuures käsitletakse hindamiseks kuuluvaid hooned ühtse tervikuna koos neid ümbritseva mõjuruumiga, olenemata ehitiste funktsioonist. Talude hindamisel pole eesmärk hinnata tööhoivega seotut, vaid eelkõige taluansambli koos õue, aia ja peenramaga, niisiis otseselt taluhoone te mõjusfääri kuuluvat eluruumi.

Vallavalitsuse kinnitatud komisjon hindab objekte visuaalse vaatluse alusel kümnepallistustemmis. Sealjuures keskendutakse neljale suuremale teemaderingile: terviklikule ruumimõjule, heakorrale, haljastusele ja väikevormidele. Nimetatud teemaderingid seavad vaadeldakse tervikliku ruumimõju ansamblist, harmoonilisust ja kontrastust, lahendusideede originaalsust, funktsionaalsust, tsoneerimisostkust ja koha omapärase tulenevate võimaluste kasutamise nutikust. Heakorrapunktiis pööratakse tähelepanu hoonesambli korraldusele, teede seisundile ja sobivusele. Haljastuse hinnatakse muru, lillede, ilupuude ja -põõsaste seisundit.

Üks omapärasemaid hindamiskriteeriume on väikevormide sei-

sund ja sobivus. Siin keskendub komisjon skulptuuride, lipuvarraste, piirete-värvavate, väikehoonete, lehtlate, viitade-siltide, mänguväljakute, basseinate, välisvalgustuse mõjuvuse ja kokkuvõtte hindamiseks.

Mõistagi ei piirdu ülevaatus vaid jaanipäeval lõppeva esimese etapiga. Järgneb ka teine etapp, millest tehakse kokkuvõtteid tänu septembrikuul. Kolm paremat kodu selguvadki alles teisel hindamisel. Neile on ette nähtud preemiad (vastavalt 3000, 2000 ja 1000 krooni), lisaks saab võitja ka majamärgi "Kaunis Kodu". Kaunimast kodudest ja hoonetest, samuti enim silma riivavast objektidest paigutatakse pildid fotoalbumi, mida eksponeeritakse avalikult tehakse vallaelanikele. 1999. aasta konkursi võitjad esitab vaid ülevabariigilisele kodukaunistamise konkursile. Soovist osaleda käesoleva aasta konkursil palume teada hindamiskomisjonile hiljemalt 12. juuniks Suure-Jaani Vallavalitsusse (telefon 55 431).

Märt Perve, Suure-Jaani valla "Kauni Kodu" hindamiskomisjoni esimees

sena on talle iseloomulik teatavat laadi õrnus, sest hoolimist võib oodata ainult tugevatelt. Õeldakse, et nõrgad on need, kes on õelad.

Arvatavasti peitubki Eha Lepiku edu saladus selles, et ta oskab tunnustada enda ümber õlijaid, ja meigi vestluste ajal rääkis ta aina oma kaastelstest: klubi loojatest ja kauaaegsetest presidentidest Jaan Jõeveerust ja Leili Varist, praegusest juhatuses esimehest Otto Paestlast ja aulikametist Jüri Kasest, Martin Johansonist, Hilda Nilsonist ja Amanda Teemusest. Lehe-ruumi nende ja paljude teiste aktiivsete ja elurõõmsate inimeste tegemistest eraldame edaspidi kindlasti, sest noortel inimestel oleks neilt palju õppida. Klubi on

Pane kinni musta mure uks!

Mulle meeldib, kui kellegi räägitakse head, sest halba kiputakse kahjuks rohkem märkama. Eriti rõõmustan on kogeda, kui mõnda inimest kõik hästi iseloomustavad. Tunnustavaid sõnu alljärgneva loo peategelase kohta kuulsin juba siis, kui elasin esimesi aastaid Suure-Jaanis. Paljud on soovinud, et "Leole" ei oleks ainult kuiv infoleht, vaid võimalikult inimesekeskne. Soovitati kirjutada naisest, kes pensionipõlveski suudab olla seltskonna hing, aidates kaastelstel suletuna hoida musta mure ust. Selle loo pealkiri kõlas Eha Lepikult hetkel, kui ta mõnusa huumoriga pejatas klubist "Meelespea", mille presidendiks ta saajaprotsendilise häälteenamusega seitsmendat aastat järjest on valitud.

Rääkides Eha Lepikust, ei saagi mööda minna klubist "Meelespea" ja vastupidi - klubi tegevus oleks ilma temata arvatavasti teistsugune kui praegu, mil seltsielu kulgeb pilvedeta. Et Ehal on võime murede ust kinni hoida, selgus ka tema vastustest, kui soovisin kuulda tema elulugu.

Tartuamaal Vesneri mõisas sündinud ja Miina Härma nimelises koolis õppinud Ehal tuli pooleli jätta arstiteaduskond, kui suri isa ning temast sai üks perekonna toitjatest. Vaatamata sellele suutis ta kaugõppes lõpetada ja zootehnikuks saada ning töötada väga vastutustrikastel ametitel.

Suure-Jaani sattu Eha tänu Lahmuse sohvooi direktorile Väino Väihle, kes kutsus teda tööle peazootehnikuks. Et Eha misstoon on olla ümbritsevatele toeks, siis loomulikku jätkuna ametiühingu ja partiiditri tööle on ta Pensionäride Ühingu Viljandimaa üks aktiivsemaid. Tugeva karakteriga inime-

teguksenud kolmeteist aastat tänu liikmete energilisusele ja sponsorite toetusle. Eha kiitab kõiki asutusi ja organisatsioone, kes pole iialgi ära öelnud abist, kui klubi korraldab ekskursioone, väljasõite kohtumisteks teiste klubidega ja muudugi peohtuid, kus peetakse meeles juubilaare, tähistatakse kuldpulmi ja meenutatakse manalasse läinud.

Pärast kohtumist Eha Lepikuga jäi mulje, et siinkand kõige aktiivsemad inimesed on pensionärid, kes ei ole jäänud elu üle virisema, vaid oskavad täita päevi rõõmuga: tihti kutsutakse külla Vello Aleksejevi näiteringi ja Riina Mankini laululapsi. Pensionäride naisansambel "Meelespea" ja Anne-Mall Paela tantsuringi liikmed on ka ise stsustanud peohtuid, millest järgmine toimum juba 14. mail, mil tähistatakse emadepäeva ning kulla oodatakse uusi ja huvitavaid esinejaid.

"Meelespea" liikmemaks on praegu iga kuu kümme krooni (13 aastat tagasi 50 kopikat). Sellest pool läheb pillimeestele, kellela ühtegi peohtu ette ei kujutata, sest tantsuta ei taheta veeta ühtegi tundi. Uusi liikmeid võetakse rõõmuga vastu. Isegi minul lubati vaatlejaltikmena klubiõhtutel käia. Et meelespealaste keskel on tõesti tore olla, seda ütles ka Tallinnas elav Anne-Malle Hallik, kes toonitas, et ma kindlasti oma artiklis ära mainiksin: tema sõidab igal kuul kolmsada kilomeetrit maha, selleks et huvitavatest klubiõhtu-dest osa saada. Saladus peitub ilmsel selles, et pensionäride klubis toidetakse võimalust ja näjutatakse probleeme - seda suudavad vaid need inimesed, kes oskavad hoida suletuna musta mure ust.

Tiiu Jürjaido

KUU KÜSIMUS

Mida arvate uuest ajalehest? Mida temalt ootate?

LINDA RAJAMÄE, pensionär: "Mulle jäi esimesest numbrist täiesti hea mulje: vähemalt üks koht, kus valla siseelu valgustatakse. "Sakalas" on selle kohta vähe. Seal ei ole tegelikult enam mitte midagi lugeda. Kohalik teave peab ikka olema. Väga hea, et meenutatakse vanu, õnnitletakse sünnipäevalapsi ja mälestatakse surnuid. Kui lehe kaudu küsida saab, siis tahaksin teada, mis saab meie Üldes keskest. Majandi ajal oli siin väga ilus, kuid nüüd on kõik rämmas ja risustatud. Meil on elukohad tänavanimede ja majanumbrite järgi, kuid tähistust pole. Turu tänava majal nr 1 ilutseb hoopiski nr 35. Võoras ei saa tildse aru, kuhu on tulnud. Mis edasi saab? Külvaneemat meil ka ei ole."

VASTUS: Külade liikumisest ja külvaneemate tööst tahame edaspidi pikemalt kirjutada. Ehk seal leiab Linda Rajamäe endale ka vastuse. Olustvere vald sekkord sellele küsimusele vastust ei saanud. ("Leole" toimetust)

TIIA JA ENDEL VENELIN, Suure-Jaani kalmistute kalmistuvahid:

KARIN KASE, sidejaoskonna juhataja-kirjakandja: "Info omavalitsustes toimuva kohta on vajalik. Lehes võiks olla infot ka piirkonna äärealades toimuva kohta. Ja mitte ainult ilusat juttu verevada, vaid ka pahupoolt kirjeldada. Veel võiks lehes olla vestlusi huvitavaid inimestega. Kriminaalkroonika võiks sees olla."

TUULI PÖDER, müüja: "Minu kui noore lugeja jaoks oli leht igav, kuid on täitsa tore, et linnal on nüüd oma ajaleht. Leht võiks pakkuda noortele ideid tegevuse leidmiseks: kus ja mida saaksid noored teha ja kuhu oodatakse noort verd juurde?"

ANU OJAMÄE, raamatukogu juhataja: "Kena üllatus on see leht. Mulle jättis päris hea mulje. Hea on teada, mida omavalitsustes tehakse. Rahvas on sellest usna huvitatud, nii et leht võiks ilmda küll. Omakandi tegemistest tahaks lehest lugeda küll. Oma on ikkagi oma."

KAJA TAMM, firmaomanik: Esimese lehenumbri järgi arvamust ütelda ei saa. Kui leht hakkab tulevikus oma ülesannet täitma, tutvustades imbruskonna inimeste elu ning tegemisi, siis tuleb hea leht. Kindlasti võiksite tutvustada piirkonnas tegutsevaid firmasid: millega tegeldakse, milliseid teenuseid pakutakse. Soov oleks mul Eesti Telefonile. Paljudel inimestel on uued telefoninumbriid, oleks vaja avaldada need uued digitaal-numbriid?

VASTUS: Eesti Telefon ei tegele telefoninumbrite levitamise. Me oleme edastanud need infoliinile 1188, kui valdaja on andnud loa numbril avalikustamiseks. Et Suure-Jaanis on vahetatud vaid väike osa numbrist, siis on jäänud see maakonnalches avaldamata. Anname need nüüd teie lehes avaldamiseks ja võime seda edaspidi teha. (Mati Raie, AS ET Viljandimaa esinduse juhataja).

• Arli Aidak (tagareas vasakult teine) ja tema lauljad.

Kevadpidu Sürgaveres

28. aprillil tegid Sürgavere rahvamaja taidlejad kokkuvõtteid oma tööst. Nad tähistasid ühtlasi naisansambli 40. sünnipäeva.

Praegune naisansambel alustas oma tegevust 1959. aastal. Toredaid mälestusi on ansambli koos juhendajate Endla Reimanni, Raivo Küti ja Albert Pettinena. Kuid viimased paar-kümend aastat seab lauljate häälpealu korda Arli Aidak, kellele ulatati sel õhtul kõige suuremad lillesülemid.

Vallavanema Ain Oleski kõnes pidulikele rõhutati, et need on erilised inimesed, kes kultuurimajas tegutsevad, sest nad säilitavad oma nooruslikkuse ja positiivse ellusuhtumise. Kõige kalle on ansambli laulnud Malle Pajo. Solistina esines sel toredal õhtul ansambli üks staazikamaid lauljaid Helle Soopa. Aga Helgi Linnase tantsuüdrudud tõestasid, et rahvatantsuga tegelevad naised on oma kaunites rahvariietes tõelised kaunitarid, kelle tantsulust pani peolaulu all jala tantsu igal külalisel.

Imbi Suurpere JAANUS SIIMU fotod

SÜDAMELT ÄRA

Muretsen hariduse pärast

RIIGI JA OMAVALITSUSE KOHUSTUS on hoolida oma inimest. Kui riigi poolt on välja töötatud peamised reeglid seaduste näol, siis omavalitsus peab seadust järgides lahendama kohalike inimeste jaoks olulisi probleeme.

Koos Eesti taasiseseisvumisega tulid kasutusse mõisted "sotsiaaltöö" ja "sotsiaaltöötaja". Millised

on siis sotsiaaltöö valdkonnad, kas neid ei ole enne olnud? Peab tõdemata, et ei ole midagi uut siin päikesel all. Ei olnud teadmata ja tundmata laste, vanurite, pere- ja invaprobleemid, kuigi lähenemiseviisi erinevad praegustest. Uuteks mõisteteks ühiskonnas on saanud tööpuudus ja narkomaania. Väga lühikese aja jooksul on toimunud elanikkonna kihistumine rikkaste ja vaesteks. Vaesusega silmitsi seisvaid inimesi on rohkem kui varem, majanduslikust ebakindlusest tekib palju probleeme.

Tööpuudus on tänapäeval saanud toimetulematuse üheks peamiseks põhjuseks. Kuid kuidas suhtuda inimesesse, kes nimetab tööpuudust toimetulematuse põhjuseks, kuigi tal pole kindlat töökohta olnud juba viimased viisteist aastat? On ära kadunud võimalus asuda pärast vallandamist uuesti tööle. Enamasti on põhjuseks alkoholi ja kannatatajaks pere. Kahju on ka sellest, kui töandaja ei mõista oma osa töökollektiivi kujundamisel. Töandaja suhtumisest oma töötajatesse ja kollektiivis olevast tööühikonnast sõltuvad otseselt töölohud, ettevõtte maine ja erattegevõttes ka kasum.

Me kõik olime erinevad ja erinevalt näeme ka maailma, probleeme. Sotsiaaltöötaja tegeleb inimestega. Sotsiaaltöös on olulisel kohal koostöö ja iga inimene väärivad ühte võimalust, et tuua oma ellu muutus paremuse poole.

Hea on aidata inimest, kes tahab ennast ise aidata. Kahjuks tuleb ette olukordi, kus minu tahe on suurem aidata kui aidatava enda soov. Ainult heast koostööst sünnib hea tulemus, ja õigesti valikute sõltub abivajaja edaspidine eluga toimetulek.

Mis teeb mulle muret? Muretsen nende laste pärast, kelle õppimine on mureks õpetajatele, mitte lastele ja lastevanematele. Kooliäged on vundamenti ehitamise aeg. Õppimise ja töökuse on võimalik endale tagada elamisväärtelise elu. Aasta-aastalt on elu muutunud raskemaks. Mida vähem on noor inimene kooliharidust saanud, seda raskem on eluga toime tulla. Loodan, et sel aastal tiksik noor endale karu-teenet ei osuta ega lahk Suure-Jaani Gümnaasiumist ilma õpetajate ja vanemate pärast, vaid ikka ainult isenda pärast.

Milliga ma olen rahul? Rahul olen Suure-Jaani linna cakate maalikakäsitlusega. Läbi isetegemise ja isolemise on nad säilitanud aktiivsuse ja positiivse eluhoiaaku. Oma töökuse ja ettevõtlikkusega on nad olnud mulle eeskujuks ja toeks kõigi nende aastate jooksul, mil ma olen töötanud linnavalitsuses. Aiataks teile selle eest! Olen rahul ka sellega, et linnas ei ela ühtegi seelik paljulapselist peret, kus lapsed ooleks ilma emaarmastusest. See ei olegi igas peres nii iseseesestmõistetav, kui võiks arvata.

Maikuu tähistame emadepäeva. Selle päeva puhul tahan ma meelde pidada ja tänada kõiki emasid. Kui keegi meie seast ei ole ise

ema, saab ta sellel päeval mõelda tänuandega oma emale.

Millile ma loodan? Miks? Loodan, et järgmiste valimistega saab Suure-Jaani linnast ja vallast üks omavalitsus. Oleme oma elukorralduses teineteisega väga seotud, sest Suure-Jaani on piirkonna keskus nii kultuuri kui ka hariduse vallas. Suure-Jaani Gümnaasiumi roll hariduseandmisel ja meie laste tuleviku heaks on väärdumat. Kahjuks on gümnaasiumid saanud vaidluste ja oma töded kuulutamise paik. Samale tasandile annaks meil laskuda nii raamatukogu kui ka kultuurimaja tegevuse korraldamisel. Olen kindel, et selles "võitluses" võitjaid ei selgu, vaid kaotuseksibedust saavad tunda nii õpilased, õpetajad, lapsevanemad kui ka omavalitsus.

Paljude probleemid kaoksik, kui oleks tegemist ühe omavalitsusega. Lõpetuseks.

○ Kui teid ootab ees pensionileminek, siis soovitan tulla elnevalt sotsiaaltöötaja juurde. Käesoleval aastal jõustus alates 1. aprillist Riiklik pensionikindlustuse seadus, millega on kaasenud nii mõnigi uuendus. Püüan vajadusel aidata hea nõuga.

○ Eelmise aasta kogemus näitab, et vajatakse abi briketive korraldamisel. Praegu on viimane aeg välja selgitada soovijad, et saaks briketiveoga võimalikult kiiresti alustada. Esimeste tellijateni jõuab brikett maikuu lõpul. Sangle tehakse puhkab kolm kuud alates 1. maist ning varem valmis toodetud briketi veetakse seni, kuni teda laos jääb.

Briketi hind (koos veoga Suure-Jaani linna): lahtine brikett – 1 tonn 620 krooni, pakitud brikett – 900 kg 750 krooni. Soovijatel registreerida Suure-Jaani linnavalitsuse telefonil 71 145.

Aave Toomsalu,
Suure-Jaani linna sotsiaalnõunik

Aita end ka ise!

jäämine. Toimetulek on paljudele üksikisikutele ja perele tõsine probleem.

Just nende ja paljude teiste sotsiaalvaldkonda puudutavate küsimuste lahendamise ja nõustamise tegevuse Olustvere vallas sotsiaalnõunik (allkirjutanu) ja sotsiaaltöötaja (toetuste arvestaja) Tõhusaks abiks meile on volikogu poolt moodustatud sotsiaalkomisjon.

Sotsiaalhoolekadegea hõlmata kontingent vallas on 677 peret, milles on kokku 1664 inimest (viimase rahvaloenuuse andmed), neist lapsi 423 (sh 270 õpilast), tööealisi 911, pensionialisi 330. Invaliiduspensionäre on 79.

Vallas puuduvad vanurite hoolekadeasutused ja sotsiaalkorterid. Momendil elab üks vanur naabervalla pensionaadis. Kaks vanurit on peres hooldada. Semini olemine hakkama saanud ilma koduleinidust rakendumata.

Olustvere vallas tegutsevad Täaks Pensionäride Ühendus ja Olustvere Pensionäre Liit. Vald toetab neid oma võimaluste piires, eraldades eelarve kaudu raha.

Viljandi Tööturameti 1. aprilli andmed on Olustvere vallas arvel 71 tööra hõivamata isikut. Seega jätab ametlik statistika mulje, et tööpuudusega Olustveres erilisi probleeme ei ole. Kuid registreeritud töötus ei peegeldae kangeliku tegelikkusel olukorda, sest paljudel ei ole enam võimalik end tööhõives registreerida. Vallas tehtud uuringute kohaselt ei ole kolmandikul tööealistest alalist töökohta.

Paljud elatuvad abirahast ja juhutöödest. Sellele vaatamata on vähenenud aasta-aastalt abirahatoetajate arv (aprillikuus oli 49 peret), mis näitab, et otsitakse kriisist väljumise teid. Sotsiaaltöötajana tahan tihti küsida, millal tuleb inimest aidata. Mis on häda mõõt? Miks kahet samades tingimustes elavast inimesest üks keeldub abist, teine aga lausa nõuab seda? Õeldakse, et kogu ellu koosneb 10% tegelikest juhtumitest ja 90% sellest, kuidas me neile reageerime. Seega on elukvaliteet subjektiivne, peegeldades eeskätt rahulolu oma eluga, mitte niivõrd tegelikkusel olukorda.

Eelisevald haldusreformile mõeldes tahan uskuda, et reformiga kaasneb igale vallaelanikule sotsiaalne turvalisus mitte ainult materiaalses mõttes, vaid inimene vajab ka tähelepanu, tunnustust ja motivatsiooni elamiseks, töötmiseks ja osalemiseks ühiskonna elus. See peakski olema homse sotsiaaltöö sisu. On see üldse võimalik? Või on see ainult kaugel helesinine unistus? Lõpetuseks ütlen, et kõigepealt aita end ise: see on sinu elu! On ju vana tõde, et millegagi toime tulla, tähendab sellega edukalt võidelda. Probleemid on nagu stiimulid, mis tulevad läbi töötada, et siis vastavalt reageerida.

Mari-Liis Kõuts,
Olustvere valla sotsiaalnõunik

Eluga toime tulla ei ole lihtne

OLEN OLNUD SOTSIAALTÖÖTAJA üheksa aastat. Kui tööle asusin, polnud valdadel õppinud sotsiaaltöötajaid kusagil võtta, nõunikeks hakkasid agromõõmid, zootehnikud, ökonomistid jne. Viljandimaal aitasid meil uude ametisse kiiremini sisse elada regulaarsed kohtumised maavalitsuses. Tõega kohaneda aitas Soome Sotsiaalkooli täienduskoolitus, mis kestis kaks aastat. Ilma koolitusest ei saa ka praegu läbi, sest kõik meie ümber muutub väga kiiresti. Sotsiaalnõunik töö põld on laienenud. Esialgu oli vallal raha lahedamalt käes ja inimeste elujärg polnud nii kehv, mõnelgi oli vanu varusid. Nüüd on inimeste olukord niigi ja abi tulla ees ikka vallalt küsima.

Vallas töötab peale minu veel sotsiaalhooldusena Olga Olesk, kelle ülesandeks on vanainimeste ja invaliidide hooldamine kodus. Tuleb teha kõike: koristada, puud tuppua viia, poes käia jne. Suureks toeks on olnud viielikkeline sotsiaalkomisjon. Kõik tähtsamad otsused tehakse komisjonis. Otsused tehakse tavaliselt üksmeelselt. Alati saab abi vallavanemalt, kes suhtub sotsiaalküsimistesse väga mõistvalt.

Suure-Jaani vallas elab 2584 inimest. Pensionäre on 601. Invaliidide arv on kasvanud väga ruttu. Kui 1994. aastal oli 101 invaliid, siis viimaste andmete järgi on need

juba 164. Peale haiguse võib põhjuseks olla üha suurenev tööpuudus. Invaliiduspension on küll väike, aga ikka parem kui mitte midagi. Vald on toetanud kõiki, kel pole haigekassaarti ja kes lähivad invaliidisusgruppi taotlema. Inimene ei jõua ju üldjuhul kinni maksta arsti uuringuid, mis grupi saamiseks on vaja teha.

Meie valla vanaduspensionäre elul pole vigagi. Enamik pensionäre elab omi majas, nad pole suurte paneelilamute elanikud. Neil pole vaja maksta aina kasvavaid küttearveid. Vald on andnud igal aastal viiekümnele üksikvanurile tasuta küttepuid. 10 ruumi tükelatud ja lõhutud puid saab sel aastal vanur koju 500 krooni eest. Olen tähele pannud, et vanadel inimestel on tavaliselt soov oma lastele anda, mitte neilt küsida. Näiteks tuleb vanemam kurtma, et tal pole talveks puid. Kui aga meelde tuleb tuletada lapsi, kes võiksid aidata, arwab vanake, et ta saab ka ise puid muretseda. Asi pole selles, et lapsed ei taha ema aidata, vaid ema ei taha neilt midagi saada – hoopis igatseb ise anda. Selline on vanema põlvkonna ellusuhtumine.

Suure-Jaani vallal pole ühtki hoolekodu. Kasutame teiste valdade teenuseid. Praegu elab Viiratsi pensionaadis kaks (Pavel Lapajev ja Marge Täaker), Piliivere hoolekodus viis (Hendriko Tammito, Asta Heinaru, Uno Hansumäe, Ella Klettenberg ja Vilma Fjodorova), Pärsi hoolekodus üks (Tiia Lohk), Lõhavere haiglas viis (Laine Makko, Raivo Toomsalu, Vladimir Seerman, Alma Raicsmaa ja Ölme Kõster) meie vallast. Hoolekodus on need, kes kõrvalise abita enam endaga toime ei tule. Vallal küll aastast hoolekoduks dele maksmiseks umbes 422000 krooni. See on väga suur summa. Üldjuhul on nii, et kui vanuril ei ole lapsi, siis maksab hoolekoduks eest vald. Laste olemasolu korral aga tasuvad hoolekoduks lapsed.

Alles eelmisel kuul pidime hooldusele viima vanememee, kellel on lapsed, kuid kes täielikult keeldusid maksmisest. Kutsusime küll lapsi valda kokkulepet sõlmima, kuid ei tulnud. Me saame aru, et raha on vähe, lapsed on töötud või

muidu maksujõuetud, aga alati on võimalik kokkuleppele jõuda. Vähemalt oleks võinud huvigi tunda, kuhu ema viiakse.

Suurt puudust tundisime sotsiaalkorterit järele. Sel aastal avanes võimalus Lõhavere elamus kaks korterit remontida ja inventari muretseda. Sinna saame paigutada inimesed, kes vähesel kõrvalabiga ise toime tulevad. Kokku on seal viis tuba ja kaks kööki. Ploanis on välja anda toad ühekaupa. Maikuu teisest nädalal tahame esimesed elanikud sisse kolida.

Valla üks suuremaid sotsiaalprobleeme on tööpuudus. Praegu on vallas ametlikult 95 töötut. Tööotsijaid, kes enam töötat raha ei saa, on veelgi rohkem. Vallas on piirkondi, kus olukord on täiesti SOS: näiteks endise Lahumuse soovhoosi Sangari osakond. Kõige õnnetumad olukorras on aga inimesed 55–60 eluaasta vahel, kui nad on töötüks jäänud. Nende hulgas on palju endisi tublisid ja vajalikke töönimesi, lipspjaad, traktoriste, kes osatihistute lagunemisel on jäänud tööta. Neid ei vaja enam keegi, nad on ellu hammastrastate vahel. Töötu abirahast 400 krooni kuus ära ei ela. Mis aga juhtub veel siis, kui nad haigeks jäävad? Haigekassaarti neil ju ka pole. On inimesi, kes küll töötavad iga päev, aga töötasu neile on pikemat aega välja maksmata. Üks selline asutus on OÜ Metsatööstus Kõidamal. Töötute seas on ka need, kes ei tahagi tööd leida, sest lihtsam on tulla valda toetust küsima.

Toimetulekutoetusega on märksa lihtsam, sest siin panevad numbrid ise asja paika ja rahagi tuleb riigikassast. Aga noori peresid peab siiski isikilikult tundma. Praegu saab toimetulekutoetust 68 peret. Kuus läheb väljamaksmisele umbes 39000 krooni.

Kui kõigile raha ei jätku, siis lastele peab seda jätkuma. Nemed peavad jõudma kooli ning saama seal sooja toitu ka siis, kui vanemad seda kinni maksta ei jõua. Lapsel peavad olema koolikott ja õppevahendid. Kõige muu kõrval peab lapsel olema turvaline lapsepõlv. Kodu tegematajätunised peavad ära tegema sotsiaaltöötajad. (Järg 4. lk.)

